

Eligiusz Małolepszy

"Zarys historii sportu", Jerzy Chełmecki, Sławomir Wilk, Warszawa 2013 : [recenzja]

Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Kultura
Fizyczna 12/2, 247-248

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Eligiusz MAŁOLEPSZY

**[rec.] Jerzy Chelmecki, Sławomir Wilk,
Zarys historii sportu, Warszawa 2013, ss. 344**

W 2013 r. na rynku wydawniczym ukazała się praca autorstwa Jerzego Chelmeckiego i Sławomira Wilka pt. *Zarys historii sportu*. Praca została wydana nakładem wydawnictwa Wyższej Szkoły Edukacji w Sporcie w Warszawie. Publikacja stanowi podręcznik dydaktyczny dla studentów kierunku wychowanie fizyczne i kierunków pokrewnych, studentów uczęszczających na zajęcia historii kultury fizycznej, historii sportu, historii olimpizmu, jak również historii turystyki i rekreacji.

Praca składa się ze wstępu, czterech rozdziałów zasadniczych, zakończenia oraz bibliografii. Podręcznik zaopatrzony jest w przypisy oraz posiada bogatą ikonografię (praca jest bogato ilustrowana).

W rozdziale pierwszym przedstawiono genezę sportu oraz przejawy ruchu sportowego od czasów starożytnych do epoki oświecenia. Ukazano m.in. genezę sportowej aktywności; wychowanie fizyczne i sport w starożytności ze szczególnym uwzględnieniem antycznej Grecji i starożytnego Rzymu; aktywność fizyczną w okresie średniowiecza z omówieniem rycerskiej i mieszczańskiej kultury fizycznej; teoretyków i praktyków kultury fizycznej epoki renesansu i oświecenia w Polsce i w Europie; wkład Komisji Edukacji Narodowej w rozwój aktywności fizycznej w Polsce. W rozdziale tym Autorzy ukazali także genezę i rozwój dziedzin sportu – boksu, jeździectwa, gier w piłkę, lekkoatletyki, łyżwiarstwa, narciarstwa, pływania, szermierki, zapasów, sportów o polskim rodowodzie – po okres oświecenia, a nawet wiek XIX.

Rozdział drugi odnosi się do narodzin współczesnego sportu w przełomowym – dla aktywności fizycznej – wieku XIX oraz w początkach XX w. W tej części pracy omówiono w sposób niezwykle przejrzysty kształtowanie się ruchu sportowego we wspomnianym okresie, jak m.in. tworzenie „współczesnego” sportu w Anglii; rozwój systemów gimnastycznych w Europie; wkład w rozwój sportu Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej; rolę i wkład Pierre’a de Co-

ubertina w rozwój idei igrzysk olimpijskich; historię pierwszych igrzysk olimpijskich (do 1914 r.); rozwój sportu w Polsce w XIX i na początku XX w., z uwzględnieniem Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, genezy towarzystw i klubów sportowych, początków sportu akademickiego i sportu kobiecego.

Trzecia część pracy dotyczy rozwoju sportu w XX i na początku XXI w. W rozdziale przedstawiono m.in. historię igrzysk olimpijskich, jak również wybitnych sportowców. W ich szeregu pojawiają się nazwiska takiej, jak: George „Babe” Ruth, Paavo Nurmi, Suzanne Lenglen, Sonja Henie, Jesse Owens, Fanny Blankers-Koen, Bikila Abebe, Larysa Łatanina, Edson Arantes do Nascimento (Pele), Cassius Clay (Muhammad Ali), Jean-Claude Killy, Nikołaj Andrianow, Eric Heiden, Greg Louganis, Wayne Gretzky, Carl Lewis, Steve Redgrave, Siergiej Bubka, Michael Jordan, Jens Weissflog, Bjoern Daehlie, Aleksander Karelin, Steffi Graf, Pete Sampras, David Beckham, Eldrik „Tiger” Woods, Michael Phelps.

Ostatni rozdział podręcznika Autorzy poświęcili rozwojowi sportu w Polsce w XX i na początku XXI w., z podziałem na okres międzywojenny, okres lat 1945–1989 r. oraz okres transformacji ustrojowej (po 1989 r.). W tej części pracy zamieszczono również podrozdziały, które odnoszą się do największych osiągnięć polskiego sportu, jak również wybitnych polskich sportowców. Do uznanych osób polskiego sportu Autorzy zaliczyli: Wacława Kuchara, Halinę Konopacką, Janusza Kusocińskiego, Stanisławę Walasiewicz, Ernesta Wilimowskiego, Józefa Zapędzkiego, Jerzego Pawłowskiego, Waldemara Baszanowskiego, Józefa Schmidta, Jerzego Kuleja, Wandę Rutkiewicz, Edwarda Skorka, Irenę Szewińską, Ryszarda Szurkowskiego, Kazimierza Deynę, Jerzego Kukuczkę, Grzegorza Latę, Jerzego Makulę, Władysława Kozakiewicza, Zbigniewa Bońka, Waldemara Legienia, Andrzeja Wrońskiego, Roberta Korzeniowskiego, Renatę Mauer-Różańską, Tomasza Golloba, Jerzego Dudka, Małgorzatę Dydek, Adama Małysza, Małgorzatę Glinkę, Tomasza Majewskiego oraz Justynę Kowalczyk.

Mimo iż w zakresie historii sportu (także historii kultury fizycznej) występują prace dydaktyczne, to podręcznik autorstwa Jerzego Chełmeckiego i Sławomira Wilka będzie niezwykle przydatny i pomocny w studiowaniu dziejów sportu. Praca została przygotowana rzetelnie. Wypełnia pewne luki w historiografii. Odnosi się to m.in. do dziejów sportu w okresie po 1989 r. Jednocześnie napisana jest językiem przystępnym, komunikatywnym, w znaczny sposób ułatwiającym studiowanie tej dziedziny. Polecam podręcznik studiującym dzieje sportu, jak również badaczom i miłośnikom historii kultury fizycznej.